

Hea ettevõtja!

Euroopa Liit on kehtestanud Venemaa suhtes ennelematud sanktsioonid, mis hõlmavad üle 60% sõjaeelsest kaubavahetusest Euroopa Liidu ja Venemaa vahel. Euroopa Liidu kaubandussanktsioonide tõhusust õõnestab ja vähendab sanktsioonide vältimine ja nendest kõrvalehoidmine.

Venemaa ning Venemaaga seotud Euroopa Liidu ja kolmandate riikide ettevõtted on leiutanud arvukalt viise, kuidas sanktsioone vältida. Sanktsioonidest kõrvalehoidmine võib toimuda tahtlikult ja teadlikult, aga ka teabe puudumise tõttu.

Soovin juhtida teie tähelepanu riskidele ning hoolsuskohustustele, et kaitsta oma äritegevust sanktsioonidest möödahiilimisega kaasnevate võimalike ohtude eest, samuti tagajärgede eest sanktsioonide mittejärgimise korral.

Euroopa Liit kehtestab isikuvastaseid sanktsioone ja majandussanktsioone

Isikuvastased sanktsioonid¹ on suunatud nende isikute ja üksuste vastu, kes vastutavad Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava tegevuse elluviimise, toetamise või rahastamise eest. Isikuvastased sanktsioonid on Euroopa Liit kehtestanud enam kui 2100 isikule.

Majandussanktsioonide² eesmärk on tõsta agressiooni hinda Venemaale ja takistada Venemaal agressiooni jätkamist. Majandussanktsioonid hõlmavad impordi- ja ekspordipiiranguid, et vähendada Venemaa tulusid ning tõkestada juurdepääsu sõjatööstuses ja lahinguväljal kasutatavatele kaupadele. Lahinguväljal kasutatavad kaubad on koondatud kriitilise tähtsusega kaupade loetellu. Kaubad, mis võivad aidata kaasa Venemaa tööstusliku suutlikkuse suurendamisele, on

koondatud majanduslikult kriitiliste kaupade loetellu, mille puhul on täheldatud anomaalseid kaubandustrende kolmandate riikide kaudu Venemaale liikumisel. Kaubanduspiirangud ei puuduta samas üksnes sõjapidamiseks või tööstusliku suutlikkuse arendamiseks vajalikke kaupu ja tehnoloogiaid, vaid ka paljusid muid majandussektoreid.

Majandussanktsioone ja isikuvastaseid sanktsioone tuleb rakendada paralleelselt. See tähendab, et isegi kui eksporditoiming ei ole majandussanktsioonidega keelatud, peaks ettevõtte rakendama isikuvastaseid sanktsioone ja tagama, et eksporditav kaup või tehnoloogia ei tooks kasu sanktsioonide all olevatele isikutele ega nende omandis või kontrolli all olevatele üksustele.

Euroopa Liit on kehtestanud sanktsioonid ka Valgevene vastu vastusena osalemisele sissetungis Ukrainasse ning Iraani vastu seoses droonide tootmise ja tarnimisega Venemaale.

Venemaad välistav klausel ehk no-Russia clause

Alates 2023. aasta detsembrist kehtib Euroopa Liidu eksportijatele kohustus lisada lepingutesse klausel, millega keelatakse teatud kaupade edasimüük Venemaale ja Venemaal kasutamiseks, kui eksportijad müüvad neid kaupu kolmandasse riiki (välja arvatud partnerriigid³). Klausel hõlmab keelatud kahesuguse kasutusega kaupu, kriitilise tähtsusega kaupu, Ukraina lahinguväljadelt leitud kõrgtehnoloogilisi kaupu, mida kasutatakse Venemaa sõjalistes süsteemides, samuti lennunduses ja kosmosetööstuses kasutatavaid kaupu, reaktiivkütust ja kütuselisandeid ning relvi ja laskemoona.

Praktikas tähendab Venemaad välistava klausli rakendamine seda, et pärast 19. detsembrist 2023 sõlmitud lepingud, millega müüakse, tarnitakse, antakse üle või eksporditakse eelpool nimetatud

¹ Isikuvastased sanktsioonid on EL kehtestanud nõukogu määrusega (EL) nr 269/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega.

² Majandussanktsioonid on EL kehtestanud nõukogu määrusega (EL) nr 833/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas.

³ Nõukogu määruse (EL) nr 833/2014 lisas VIII nimetatud riigid: USA, Jaapan, Ühendkuningriik, Lõuna-Korea, Austraalia, Kanada, Uus-Meremaa, Norra, Šveits.

kaupu kolmandasse riiki, peavad alates 20. märtsist 2024 sisaldama keeldu kaupade edasimüümiseks Venemaale või Venemaal kasutamiseks. Enne 19. detsembrist 2023 sõlmitud lepingute suhtes kehtib ühe aasta pikkune üleminekuperiood. Kolmandate riikide äripartneritega sõlmitud lepingud peavad sisaldama ka piisavaid õiguskaitsevahendeid klausli rikkumise korral.

Sanktsioonidest kõrvalehoidmise risk

Sanktsioonide ulatusest tulenevalt on Venemaa ja sanktsioonide all olevad isikud otsinud pidevalt võimalusi sanktsioonidest kõrvalehoidmiseks ning kasutanud selleks erinevaid meetodeid. Näiteks kasutatakse keerukaid finantskeeme, kauba määratluse ja päritolu võltsimist ja kolmandaid riike, kes on valmis varustama Venemaad sanktsioonidega keelatud kaupade ja tehnoloogiaga ning võimaldama seeläbi Venemaal oma Ukraina-vastast sõda jätkata. Eriti valvas tuleb olla äritegevuses kolmandate riikidega, mille kohta on avalikke andmeid, et nad on süstemaatiliselt ja järjepidevalt võimaldanud Euroopa Liidust eksporditud kaupade ja tehnoloogia edasimüüki või üleandmist Venemaale. Isikuvastaste sanktsioonide subjektid on samuti püüdnud oma vara ja tehinguid varjata.

Sanktsioonidest kõrvalehoidmine on suurendanud Euroopa Liidu ettevõtjate ja äriühingute riski sattuda olukorda, kus nad võivad hõlbustada tegevusi, mis vähendavad sanktsioonide mõju või rikuvad otseselt või kaudselt Euroopa Liidu kehtestatud määruseid ja aitavad seeläbi oma tegevusega kaasa Venemaa agressioonile Ukrainas.

Euroopa Liidu sanktsioone kehtestavad määrused kohalduvad kõikide Euroopa Liidu territooriumil või väljaspool seda asuvate juriidiliste isikute suhtes, mis on asutatud liikmesriigi õiguse alusel, samuti kõikide juriidiliste isikute äritegevuse suhtes, mis tervikuna või osaliselt toimub Euroopa Liidu territooriumil.

Euroopa Liidu Nõukogu määruse nr 833/2014 artikli 12 kohaselt on keelatud osaleda teadlikult ja tahtlikult tegevuses, mille eesmärk või tagajärg on määrusega kehtestatud sanktsioonidest kõrvalehoidmine.

USA ja teiste riikide sanktsioonid

Sanktsioonid Venemaale on kehtestanud ka mitmed

teised riigid, sealhulgas USA, Ühendkuningriik, Kanada, Austraalia, Jaapan. Ehkki nimetatud riikide sanktsioonid ei ole Euroopa Liidus ja Eestis juriidiliselt siduvad, tuleb arvestada, et USA rahandusministeeriumi välisvarade kontrolli osakond (Office of Foreign Assets Control, OFAC) kehtestab teiseseid sanktsioone ka väljaspool Venemaad asuvatele ettevõtjatele, kes aitavad sanktsioonidest kõrvale hoida.

USA on kehtestanud sanktsioonid juba kümnekonna Eestis registreeritud ettevõtte suhtes ning see on toonud kaasa äritegevuse lõpetamise. Krediitiasutused ei tee reeglina makseid ega paku muid tooteid või teenuseid USA OFACi nimekirja kuuluvatele isikutele.

Ettevõtjate hoolsuskohustused

Eesti ettevõtjad ja äriühingud peavad mõistma võimalikke sanktsioonidest kõrvalehoidmise riske ning võtma selle riski maandamiseks vajalikke meetmeid.

Soovitame Teil kontrollida oma tegevuses muu hulgas järgmist.

- Kas Teie äripartner on oma valdkonnas tegutsenud ka enne 24.02.2022?
- Kas Teie äripartneri juhatuses, nõukogus või kasusaajate nimekirjas on viimase kahe aasta jooksul toimunud muudatusi?
- Kas Teie äripartneri juhtimisstruktuur on läbipais- tev?
- Kas Teie äripartner on sanktsioonide loetelus või sanktsioonide all oleva isiku omandis või kontrolli all?
- Millised on Teie äripartneri huvid ja tegevused Venemaal?
- Kas eksporditav kaup või sellele lähedased kaubakoodid on sanktsioonialuste kaupade nimekirjas?
- Kes on tehingu osapooled, sh kasusaajad, kauba omanik, tarnija, vedaja jne?
- Mis on tehingu sisu ja eesmärk (kelle kaup, kas sisaldab finantseerimist, laenu, ettemakset jne)?
- Kas Te olete veendunud oma kauba jõudmises sihtkohta ning selle lõppkasutuses vastavalt deklareeritule?
- Kas Teie lepingud sisaldavad Venemaad välistavat klauslit ning sanktsioonidest kõrvalehoidmise ja vastutuse klauslit?
- Kas kaubavahetuse eest tasumine toimub loogilisel ning tavapärasel viisil?
- Kas kauba liikumise marsruut on loogiline?

Teavita sanktsiooni kohaldamisest, rikkumisest või selle kahtlusest [pädevat asutust](#).

Juhime tähelepanu, et rahvusvahelist sanktsiooni kehtestavas õigusaktis sätestatud kohustuste rikkumine on karistusseadustiku § 93¹ kohaselt kuritegu. Soovitame hoiduda tehingutest, mis sisaldavad sanktsioonide rikkumise riski.

Lisainformatsioon sanktsioonide kohta:

- [Välisministeerium. Rahvusvahelised sanktsioonid](#)
- [Rahapesu Andmebüroo](#)
- [Maksu- ja Tolliamet](#)
- [Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium](#)
- [Euroopa Liidu sanktsioonid Venemaa vastu](#)

Lugupidamisega

Margus Tsahkna
välisminister

- [ELi sanktsioonikaart \(EU Sanctions Map\)](#)
- [Euroopa Komisjoni juhised Euroopa Liidu ettevõtjatele](#)
- [Kriitilise tähtsusega kaupade loetelu](#)
- [Majanduslikult kriitiliste kaupade loetelu](#)
- [Venemaad välistav klausel](#)

Sanktsioonide mõju sõltub otseselt sellest, kui tõhusalt nii avalik kui ka erasektor neid rakendab ning kuidas kehtestatud keelde järgitakse.